

De Parvenu

Van Mark Schalekamp verscheen eerder:

De Rebellenclub, Thomas Rap, 2000

Mark
Schalekamp

De

 PAR

Roman

VENU

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

© 2011 Mark Schalekamp

ISBN 978 90 295 7622 2

Dit verhaal berust op fantasie. Enige overeenkomst met levende of overleden personen berust op toeval.

Redactie: Baukje Brugman

Omslagontwerp: Ron van Roon

Typografie: Sander Pinkse Boekproductie

Foto auteur: Feije Riemersma

www.markschalekamp.com

www.arbeiderspers.nl

Met dank aan: Jasper Henderson, Al Jarreau, Erik Graadt van Roggen, Muhammad Ali, Fraukje Koster, Feije Riemersma, Stevie & Syreeta, Kooka & Edzard, Willem & Lolo, Captain & Tennille, Chicago, Huibert Hudig, Dennis Bergkamp, mijn moeder, John Mayer, Sander Ruys en Willem Sodderland.

‘Is men het,’ vervolgde mevrouw Wesp, ‘dan is men het ook, maar is men het niet, welnu, dan is men het ook niet.’

‘En wordt men het ook niet,’ voegde haar man eraan toe.

‘En wordt men het ook niet,’ herhaalde mevrouw, ‘wat men ook doet en wat men ook probeert. Terwijl, als men het is, men ook gerust kan zijn, want men is het.’

(*ERIK OF HET KLEIN INSECTENBOEK* – GODFRIED BOMANS)

Proloog

‘Champagne!’ riep de man die de sociëteitszaal binnenkwam. Even keek men op en staakten de gesprekken. De nieuwkomer voegde zich bij een van de groepjes, sloeg op wat schouders, schudde handen en het geroezemoes ging verder.

Boven de groepjes hingen rookpluimen, van sigaretten maar vooral van sigaren, langzaam omhoog kringelend om na een paar meter aan te sluiten bij de dikke wolk die onder het plafond hing. Die wolk maakte de ornamenten bijna onzichtbaar en legde een sluier langs de achttiende-eeuwse portretten van heren met knevels, gewichtig toezienend op hun verre nazaten in de zaal.

Ik stond al een tijdje naast de haard – te dichtbij, voelde ik ineens en ik snelde naar de keuken om met een natte theedoek mijn kuit te deppen. Op het aanrecht stond een dienblad met verse glazen champagne. Ik nam er eentje, dat had ik wel verdiend.

‘Ben jij helemaal gek geworden, Stadman?’ Ik had hem niet aan horen komen: zoals hij om de heren sloop, zo was mijn baas de keuken binnengekomen. Ik verslikte me bijna en zette het glas terug, dat hij vervolgens leeg gooide in de gootsteen. ‘Dat kan ik natuurlijk niet meer uitserveren. Over dit voorval hebben we het straks nog wel, ik verreken het met je loon, maar ga nu eerst als de bliksem het blad binnenbrengen. En wat is dit nou?’ Hij boog iets voorover en bekeek me met toegeknepen ogen. ‘Ik dacht al dat ik ’t rook. Je stinkt. Zorg dat niemand je achterkant ziet.’

‘Sjtadman.’ Hij sliste, misschien vond ik dat wel het vervelendste aan hem.

‘Ja?’ Ik was al halverwege de gang.

‘Jouw soort mensen drinkt geen champagne.’

Ik was zeventien, het was mijn eerste bijbaantje. Drie weken later werd ik op staande voet ontslagen nadat ik mijn baas was aangevlogen. Toen ik mijn werk verliet, stak ik op de parkeerplaats een band van zijn Fiat lek.

Het zou een gewone lunch zijn. Hoewel ik alle tijd heb, veel meer dan Willem in ieder geval, ben ik te laat, zoals meestal. We kennen elkaar iets meer dan een jaar, maar onze omgang heeft de routine van een getrouwd stel: twee keer per maand lunch, die we om de beurt declareren bij onze werkgevers, elke dinsdagavond tennis en eigenlijk elke dag contact. Dat kan over iets belangrijks zijn, als een binnengehaalde klant, maar evengoed iets kleins, een mail met een link naar een opvallend financieel bericht bijvoorbeeld – we werken allebei bij een bank, allebei zo'n zeven jaar.

Ik kom binnen, versier bij de bediening een beter tafeltje dan dat waaraan Willem een krant zit te lezen, pal naast de wc's, bestel een verse jus en ga zitten.

'Sorry, ik had 't druk,' zeg ik, als Willem aanschuift.

'Geeft niet vriend, ik heb me niet verveeld.'

Hij slaat zijn benen over elkaar en ik zie dat hij rode sokken draagt onder zijn pak. Dat mag kennelijk.

We hebben het over werk, zoals zo vaak: die is daar naartoe getransfereerd en die is ontslagen, die banken maken weer vette winst en die hebben 't zwaar – over melkkoetjes en verdrongen kalfjes. Maar gaandeweg de lunch, net nadat ik mijn tweede verse jus en een cappuccino heb gekregen, brengt Willem een nieuw onderwerp ter sprake. Het Rozengenootschap. Kijk, dat hij lid is van een geheimzinnig gezelschap weet ik allang. De kruimels informatie die hij de afgelopen maanden per ongeluk heeft laten vallen nam ik gulzig tot me, maar vanmiddag waan ik me een dakloze aan een all-you-can-eat-buffet.

‘Het Rozengenootschap is een mannenclub die elke vier weken samen komt, gelijk met het begin van de nieuwe maan,’ zegt Willem enigszins plechtig, ‘al sinds 1676. De leden zijn mannen van alle leeftijden en uit alle hoeken van de maatschappij. Wat hen bindt, is dat het mannen zijn die ertoe doen.’ Hij zwijgt wanneer de serveerster zijn uitsmijter voor hem neerzet en wacht tot ze verdwenen is. ‘Na het openingsritueel eten en drinken we. Soms is er een lezing of een debat.’

Willem laat een stilte vallen. Het doet een beetje gekunsteld aan, alsof hij het moment geoefend heeft en een aanloopje neemt voor hij de vraag stelt: ‘Hugo, het Rozengenootschap, is dat iets voor jou?’ De wereld staat even stil. De hele situatie staat op m’n netvlies gebrand, tot in lengte van dagen waarschijnlijk, tot in detail: de kleur van Willems manchetknopen, de mensen aan het tafeltje naast ons, lijn 24 steekt net het kruispunt over, de bestuurder is een vrouw, Surinaams. Er zitten twee wespen op het raam. Willem eet een uitsmijter kaas, zonder boter, en heeft een bloedvlekje op zijn boord. Het is donderdag, vijf over een.

Het Rozengenootschap.

Na een tijdje begint de wereld weer te draaien, alsof iemand de stekker heeft teruggestopt. ‘Beautiful Day’ van U2 op de radio, Willem neemt een hap en lijn 24 rijdt verder, boos rinkelend naar een roekeloze fietser.

‘Ja, waarom niet, Willem.’ Ik doe alle moeite de opwinding in mijn stem te verbergen. ‘Het klinkt wel aardig. Mannen die ertoe doen: moeten ze mij hebben, natuurlijk.’

‘Goed zo. Ik ga je voorstellen bij de Senaat. Het bestuur, bedoel ik. Ik kom erop terug.’ Willem kijkt trots naar me, als een leraar naar z’n favoriete leerling.

Buiten nemen we afscheid. ‘Tot dinsdag. Dan krijg je een pak slaag van me.’

‘Volgens mij heb je de afgelopen drie maanden geen set gewonnen,’ zegt Willem, ‘maar je weet het nooit. Dank voor de lunch.’

‘Geen dank. Ik declareer hem als portefeuillebespreking met

mevrouw D'Aubrey, daar lijkt je sprekend op. Jij dank voor het voordragen bij het...'

'Ssst,' zegt Willem.

De veertig lange meters tot ik uit zicht ben, moet ik doen of er niets aan de hand is. Ik zou willen rennen en springen, juichen als een voetballer die net het doelpunt van zijn leven heeft gescoord, maar eenmaal om de hoek steek ik alleen mijn armen in de lucht, zoals *The Greatest*, Muhammad Ali, wel eens deed, na een gevecht dat niet alleen zijn tegenstander maar ook hem bijna had gesloopt.

2

Beneden in de hal van mijn appartementencomplex staan drie boodschappenkarretjes en twee volle Albert Heijn-tassen. Bovenop het zwaarst uitziende karretje ligt een envelop. Die is voor mij, van een van mijn buurvrouwen. Het complex is typisch Amsterdam-Zuid: statig en oud, net als de meeste bewoners. In zeven van de tien appartementen huizen alleenstaande dametjes, vijf, chic en rijk.

Boodschappen doen ze nog zelf in de winkelstraat om de hoek, bij de peperdure groenteboer waar de appels uitgestald liggen als juwelen en bij de slager waar de dametjes de overige clientèle ergeren door veel te veel tijd te nemen voor hun pietluttige bestellingen. Die boodschappen zetten ze in de hal en ik word verondersteld ze naar boven te tillen. Want de lift is buiten gebruik, al weken. Ik, 'die aardige jongeman van vijfhoog', sjouw dus elke dag als ik thuiskom van mijn werk zeker drie karretjes en tassen naar twee-, drie- of vierhoog.

Geen punt, zeker vandaag niet. Vandaag zweef ik, vandaag zou ik de karretjes zelfs naar tienhoog tillen. Ik zet mijn eigen tas met boodschappen neer en pak een karretje. In de envelop zit een briefje waarop met hanenpoten staat: 'Dank u wel jon-

geheer Stadman, hoogachtend, mevrouw Weisberger.' Elke dag zit er een briefje van vijf bij, dat ik telkens terugstop tussen de boodschappen. Ze behandelen me steeds meer als een conciërge; mevrouw Van Oldebarneveldt vroeg me deze week te komen kijken naar een lekkage.

De boodschappen zet ik soms voor de deur, maar liever binnen in de appartementen. Het is alsof je een andere eeuw binnenstapt: oude meubels op de vloer en oude meesters aan de muur.

Mijn eigen appartement is anders. Als je binnenkomt, sta je in de hal oog in oog met een groot bronzen beeld, een naakt van een meter hoog. Jassen hangen aan een hertengewei. Geschoten door mijn grootvader, zeg ik, maar ik heb het gekocht voor een tientje op het Waterlooplein. Links de keuken, met in de hoek een Amerikaanse ijskast, altijd goed gevuld, altijd een fles champagne koud. Rechtdoor de zitkamer. Niets te veel hier: een eettafel, een bank, een design boekenkast en een muziekinstallatie. Aan de muur een plasmascherm en twee foto's van Muhammad Ali. In de hoek een wenteltrap naar het dakterras. In de andere hoek vind je de deur naar de slaapkamer, van waaruit je naar de badkamer kunt, met een bad, waar ik zelf nooit in zit.

Het is half negen en ik heb net gegeten wanneer tegen de deur wordt geschopt. Jochem is acht en kan nog niet bij de bel.

'Hé ventje, hoe gaat 't?' roep ik, haastig mijn huis controlerend op zaken die niet geschikt zijn voor zijn ogen. 'Moet je niet naar bed?'

'Nee, mama zei dat ik jou nog wel mocht pesten.' Zijn mama is Jet, de enige andere volwassene jonger dan vijftienzeventig in het appartementencomplex. Jochems vader woont in Londen en is zo onaangenaam dat zelfs zijn zoontje het in de gaten heeft.

'En waarom zou ik jou binnenlaten?'

'Omdat...'

'Nou?'

'Omdat ik anders een kras op je auto maak.'

‘O ja, dat is waar.’

Mijn appartement is clean: Jochem is welkom.

‘Ik vind het hier ongezellig,’ zegt hij, zich installerend op zijn vaste plek op de bank. ‘Bij ons thuis is het veel gezelliger.’

‘Dan ga je toch lekker naar huis. Hoe gaat het met Rebecca?’

‘Dat is uit, die stinkt.’

‘Zit ze op paardrijden of zo?’

‘Ja, hoe weet jij dat nou weer?’

‘Bij mij in de klas zaten vroeger ook meisjes die op paardrijden zaten, die stonken heel erg. Als je naast ze zat en ze raakten je aan dan moest je meteen afblazen, anders had je vlooien.’

‘Als Rebecca me aanraakt, geef ik ’r een stomp. Maar ik ben nu op Fita.’

‘Oké. Is ze knap?’

‘Bedoel je of ze goed is in de klas?’ Hij zit in zijn neus te wroeten.

‘Nee, of ze er goed uitziet.’

‘Mja.’

‘Niet aan de bank afvegen. Kan ze goed voetballen?’

‘Tuurlijk niet. Ze is een meisje.’

Het blijft even stil. Jochem loopt door mijn appartement, pakt hier en daar wat op, bekijkt het en legt het neer. Onderwerp is gesloten. Het is een eigenaardig jongetje. Aan de ene kant is hij wild: meestal heeft hij wel ergens een pleister, vorige maand liep hij zelfs met een mitella, nadat hij van z’n crossfiets was gevallen en z’n arm had gebroken. Aan de andere kant vind ik hem verrassend wijs.

‘Jij bent toch al dertig?’

‘Ja.’

‘Waarom heb jij geen vriendin?’

‘Hoe weet je dat ik die niet heb?’

‘Je woont toch alleen?’

Een stuiterbal, zijn speeltje van de week, heeft al twee keer bijna een van mijn vazen omgekegeld.

‘Ja...’ zeg ik.

‘Nou dan.’

‘Maar dan kan ik nog wel een vriendin hebben. Jij woonde toch ook niet samen met Rebecca?’

‘Rebecca stinkt. En ik ben geen groot mens.... Maar heb je een vriendin?’

Ik gris een stapeltje dvd’s uit zijn handen, ineens niet zeker of daar geen scabreuze tussen zitten.

‘Nee,’ zeg ik.

Nog wel, eigenlijk. Maar daar ga ik straks iets aan doen.

‘Goed,’ zegt Jochem, ‘dan ga ik er een voor je zoeken.’

‘Hartstikke fijn, maar nu moet je gaan slapen,’ zeg ik en ik stuur Jochem de deur uit.

3

Het meisje dat ik de laatste weken zag, is Nana. Ze heeft gisteren en vandaag twee keer gebeld, een voicemail achtergelaten en drie sms’en gestuurd. Ik heb niet gereageerd. Gisteren zag ik haar nog langsskaten op straat. Een paar uur daarvoor waren we samen wakker geworden en hadden we seks. Ze zag mij niet. Ik voelde geen behoefte haar te roepen.

Nu bel ik haar: ‘Hi Nana.’

‘Hoi.’

‘Ben je aan ’t doen?’

‘Niks, ben net thuis, ik heb gegeten met m’n zus en m’n zwager.’

‘Was ’t leuk?’

Ze is even stil. Ze is best lang stil.

‘Is er iets?’ vraag ik.

‘Hugo, ik heb je het al een paar keer gezegd... Ik wil niet dat je met me speelt. Dus doe nou niet of er niks aan de hand is, want ik ben heus niet naïef.’

Nu ben ik stil. Ze biedt me een onverwacht makkelijke kans de

relatie te eindigen. Wil ik dat ook echt? Ja, dat wil ik. Ik vind haar niet meer aantrekkelijk; die scheve hoektand niet meer sexy, maar storend, haar kleren niet meer hip, maar goedkoop. En bovenal: mijn vriendin is geen stewardess wier complete familie uit Purmerend komt. Niet iemand die vernoemd is naar Nana Mouskouri, die 'toilet' zegt als ze 'wc' bedoelt en op handbal zat. Ik kan me Nana simpelweg niet meer veroorloven, zeker niet na vanmiddag.

'Oké, Nana, je hebt gelijk, sorry,' zeg ik, 'we moeten praten.'

Ze ademt zwaarder.

'Ik heb de afgelopen dagen nagedacht over ons en ik... ik vind je lief en knap, maar ik denk niet dat we bij elkaar passen. Dat zei je zelf ook al, toch?'

'Dus het is voorbij?'

'Ja, dat denk ik wel. Ik denk dat je beter verdient.'

'Ga niet op die trip, alsjeblieft,' zegt Nana.

'Sorry.'

Ze begint te huilen. 'Heb je me nog wat te zeggen?' Ze wacht mijn antwoord niet af. 'Je bent gemeen! Weet je, het lijkt wel of jij twee mensen bent. Soms ben je een engel, je kon zo lief zijn, maar soms dan weet ik het niet, dan lijkt je wel een duivel. Ik weet het niet. Ik ga nu ophangen, goed?'

In vier minuten en drieënveertig seconden is de hele affaire voorbij, zie ik op m'n telefoon. Ik sta voor m'n raam en kijk over de daken. Daar ergens, hemelsbreed een kilometer verder, huilt Nana. Ik pak de krant, doe de televisie aan en haal iets te drinken uit de ijskast. Een biertje, terwijl het eigenlijk een dag is voor champagne.

In mijn Zwarte Boekje schrijf ik voordat ik ga slapen: *Misschien wel de belangrijkste dag van mijn leven: ik ben kandidaat-lid van het Rozengenootschap. Achterin het boekje vul ik mijn lijst aan: Nana, no. 63. Drie weken. Uiterlijk 8, IQ 5, Seks 7½, Overall: 7. Bijzonderheden: te grote tepels, familieziek en beneden mijn stand.*

Vijf.. vier.. drie.. twee.. een.. kon ik lezen op een timer die mijn vader in de douchecabine had gehangen – daarna ging het warme water automatisch uit. Ik mocht wel langer dan een minuut douchen, maar dan koud, zoals in een campingdouche. Zo was het in mijn ouderlijk huis. Ik was het vergeten, tot net een plens ijswater op me neerstortte en ik vloekend de douche uitsprong, bijna uitgleed. Er werd in het gebouw gewerkt aan de verwarming, dat zal het zijn.

‘Alle beetjes helpen,’ zei mijn vader vroeger, herinner ik me terwijl ik me aankleed. ‘Wie het kleine niet eert, is het grote niet waard.’ Altijd benadrukte hij hoe krap we het hadden en dat we ons geen gekke dingen konden veroorloven. Spaarzin was de grootste deugd: Shell-zegels, koffiepunten, voordeelbonnen op verpakkingen. In de zitkamer stonden op de kast drie spaarpotten, op het etiket met potlood geschreven ‘kleurentelevisie’, ‘vakantie’ of ‘nieuwe voetbalschoenen voor Hugo’.

Als ik achttien stuivers bij hem inleverde, schreef mijn vader een gulden bij in een spaarboekje, voor vierentwintig dubbeltjes een knaak. Zaterdag brachten we door op de voetbalclub, waar hij mijn broer en mij aanspoorde bierflesjes te verzamelen. Het statiegeld was vijftien cent per flesje en als het eerste elftal thuis speelde en het druk was, haalden we regelmatig allebei tien gulden op. Ik kan me niet voorstellen dat we geliefd waren bij de mannen langs de lijn; vaak stonden we ongeduldig naast hen, de armen over elkaar, hun flesjes leeg te kijken.

De tien gulden die ik ophaalde aan statiegeld, gooide ik diezelfde middag in de flipperkast of de fruitautomaat. Mijn broer bleek op een goed moment meer dan tweehonderd gulden gespaard te hebben. Ik twee. Ik was toen twaalf of dertien.

Van de tijd daarvoor weet ik weinig. Uit de dikke mist die over mijn vroege jeugd ligt, doemt zo nu en dan een beeld op: wit brood en hagelslag, het AD, huiskola zonder prik, op zon-

dag naar de kerk, een grote foto van koningin Beatrix en prins Claus boven de deur. En de grote mand met spruitjes die mijn moeder elke dinsdag schoonmaakte voor de groenteboer. Ja, spruitjes, die aten we minstens twee keer per week, een keer met een slavink en op woensdag met een gehaktbal. Altijd aardappelen erbij, want mijn moeder deed aan de schijf van vijf en die schreef aardappelen-vlees-groente voor: dat was gezond. Rijst aten we alleen als ik Chinees haalde, als onze moeder ziek was. Pasta at ik voor het eerst toen ik ging studeren.

Toen ik een jaar of veertien was, verhuisden we van een flat naar een rijtjeshuis met een tuin. De flat staat er niet meer; neergehaald toen bleek dat die vol asbest zat. En een rode Mazda herinner ik me, die mijn vader van zijn broer had gekocht. Mijn vader waste hem vaak, maar gebruikte hem zelden. Hij ging met zijn brommer naar kantoor. 'Dat is sneller,' zei hij.

Hij werkte bij een bank, Ruijgrok & Co. Die bestaat niet meer, opgeslokt door een grotere bank, die vorig jaar op zijn beurt een lekker hapje werd. Ruijgrok & Co was een familiebank, waar telkens een Ruijgrok-telg de directie voerde. Mijn vader werkte op de administratie en maakte een eigenaardige carrière. Toen hij bij de bank begon, op z'n achttiende, was zijn afdeling de grootste van de bank. Maar elke technologische ontwikkeling maakte de afdeling onbelangrijker en kleiner, zodat mijn vader, na nu en dan een kleine promotie, op zijn vierenvijftigste eindigde als baas van een afdeling van twee.

Eén keer huldigde het personeelsblad hem als Medewerker van de Maand. 'Al meer dan vijftiwintig jaar in dienst en nooit een dag ziek,' stond boven het artikel. Dat was niet waar. Mijn vader was niet vaak ziek, maar ook hij had wel eens griep. Als die zo erg was dat hij thuis moest blijven, nam hij een vakantiedag op.

Heel lang heb ik gedacht dat ik verwisseld was in de wieg, door een zuster die van de wijs was, murw gehuild door een zaal

baby's. Per ongeluk, zo gebeurd, was ik beland in dit armzalige gezin. Maar op een goede dag zou een grote auto voor de deur staan, wist ik. Een chauffeur zou de zich vergapende buurtkinderen verjagen voor hij de passagier laat uitstappen, de man die me zou komen halen, eindelijk: mijn echte vader.

5

Vijf.. vier.. drie.. twee.. een.. gaan. Ik reageer op het stoplicht voor fietsers, niet op het gewone licht, trek een fractie harder op dan de Porsche 911 rechts van me, schakel laat door, voeg in en sluit honderd meter verder als eerste aan in de file op de Stadhouderskade. Het ventje in de Porsche toetert opgewonden, quasi-verbolgen over gevaarlijk rijgedrag.

Er is geen doorkomen aan. Een gemeenteambtenaar heeft ook hier wegwerkzaamheden gepland, die natuurlijk de komende maanden zonder enige haast worden uitgevoerd door een malafide aannemer en zijn bezopen Poolse arbeiders. Ik zou bijna overwegen de fiets te nemen naar mijn werk, maar dat doen we niet: ik heb een auto gekregen, dus zal ik hem gebruiken. Maakt niet uit dat het met de fiets aanzienlijk vlugger is. De altijd aanwezige kans op regen is evenmin de reden. Op een bepaald moment ga je gewoon niet meer op een fiets naar je werk. Het is een potsierlijk en typisch Hollands fenomeen dat een minister of zelfs de premier zich op zo'n ding laat zien, als demonstratie van 'kijk mij eens gewoon zijn'.

Op de gracht, vlak voor kantoor, staat een DHL-mannetje doodgemoedereerd te lossen. Fuck, achteruit kan niet meer, ik ben ingesloten, maar wat maakt het eigenlijk uit: ik ben toch al bijna een half uur te laat. Tijd voor een sigaret. Binnen mag ik niet meer roken, sinds een paar secretaresses de bank bedreigd hebben de arbodienst erbij te halen.

Iets later parkeer ik in de garage onder kantoor. Met moeite,

want Van Zuylen heeft zijn Range Rover gedeeltelijk in mijn vak gezet. Dat doet-ie zeker twee keer per week.

Ratelaer Van Twist is een kleine bank, die zich vooral bezighoudt met private banking: het beheren van het vermogen van rijke mensen. Het is ook een chique bank, zeker naar Nederlandse maatstaven. Ronald, mijn baas, hoor ik regelmatig tegen potentiële klanten verkondigen: ‘We zijn de oudste bank van het land, opgericht in 1838.’ Geen idee hoe hij daarbij komt: de bank is in 1895 opgericht door Ratelaer en Van Twist, twee heren die rijk waren geworden van de handel met Nederlands-Indië, en daarna nog veel rijker werden met hun bank. Ratelaer Van Twist heeft één vestiging, aan de Herengracht in Amsterdam, in een prachtig pand, te groot voor de veertig man die er werken. Onlangs is de bank overgenomen door de Engelse reus Brown & Jones. Niemand begrijpt waarom. Er veranderde in ieder geval weinig, zelfs onze naam bleef hetzelfde.

Ik ben Senior Private Banker. Op mijn kaartje staat ook dat ik Deputy Head of the Wealth Management Department ben, nummer twee van de afdeling dus. Dat lijkt meer dan het is als je weet dat de afdeling uit elf man bestaat – vier private bankers, vier vermogensbeheerders en drie assistants –, maar je hoort mij niet klagen.

Wij van Wealth Management moeten rijke mensen rijker maken, zo simpel is het. Of nog simpeler: wij moeten Ratelaer Van Twist rijker maken. Dat gaat niet altijd gelijk op: klanten (clienten) kunnen geld verliezen als zij verkeerde dingen doen met hun geld – weliswaar op ons advies, maar als het niet goed gaat komt het goed uit te zeggen dat zij het doen. De bank wint altijd. De kunst is hun portefeuille zo vaak mogelijk rond te laten gaan: van aandelen naar obligaties, dan naar *structured products*, via een hedgefonds en wat *real estate* terug naar een fonds. Elke transactie levert de bank een *fee* op. Eigenlijk levert elke handeling de bank geld op. Even bellen met klanten om te vragen hoe

het gaat? De klant betaalt. Een klant vertellen dat we een nieuw beleggingsproduct hebben? De klant betaalt. Zelfs de telefoonkosten worden doorberekend. Dat merkt de klant alleen niet, daarvoor is die te rijk.

‘Goeiemorgen vrienden, zijn jullie weer gewoon zonder mij begonnen vanochtend?’

‘Joh. Kom je ook eens werken?’ smaalt Trommel, een man zonder voornaam. Hij heeft de reputatie de grappenmaker van het kantoor te zijn, maar die maakt hij vermoedelijk als ik er niet ben.

‘Nieuwe das, Trommel?’ Hij beweert de grootste Disney-dasencollectie in Nederland te hebben. Vandaag draagt hij Goofy.

‘Je bent laat, Hugo,’ zegt Ronald, het hoofd van de afdeling.

‘Baas, je wist toch dat ik vanochtend mijn inenting moest halen?’

‘Nee, dat is me ontgaan. Had je het aan Gaby doorgegeven?’

‘Ik heb het jou gemaild, denk ik, een paar weken geleden. Ik moet nog twee keer, voor naprikken. Doet best pijn.’

‘O, nou doe dan maar rustig aan vanochtend.’

‘Gaby, nieuw truitje? Leuk!’ Aan haar schuldige blik zie ik dat er alweer kwaad gesproken is over mij en dat zij me niet verdedigd heeft – wat ze wel zou willen. En zou moeten: ik betaal haar maandelijks uit eigen zak honderdvijftig euro om mij te vertellen wat er over mij geroddeld wordt.

‘Goeiemorgen, Van Zuylen.’

Van Zuylen reageert niet.

‘Je zult ook werken met Diderick van Zuylen,’ had Ronald tijdens de kennismakingsgesprekken gezegd. ‘Hij is van adel.’ Hij zweeg even. ‘Het bijzondere van Diderick is dat hij zich er niet op laat voorstaan. Hij werkt gewoon, net als iedereen.’

Na een paar dagen kreeg ik in de gaten dat Van Zuylen, eind veertig, kaal en dik, vooral heel bijzonder is omdat hij helemaal niets uitvoert. Ongegeneerd speelt hij hele dagen golf op zijn

computer, de volle achttien holes. Daar kan ik nog wat van leren – dat is dan ook niet wat mij aan hem stoort. Wel het arrogante van de man, zijn superieure houding tegen Gaby en Trommel, het onderdanige dat hij opwekt bij Ronald. Na de lunch zit hij vaak te winden in zijn stoel, ongegeneerd. De jonkheer mag alles.

De verhoudingen binnen de bank zijn toch al duidelijk en traditioneel: er zijn *hunters* en *farmers*, net als vroeger in primitieve samenlevingen. De ene man kwam aan het einde van de dag terug met een beer over zijn schouder, de ander had de akkers geploegd en de gewassen verzorgd. Zo ook bij de bank: de private bankers moeten het geld naar binnen sleuren, wat de vermogensbeheerders vervolgens telen.

Ik durf te stellen dat ik goed ben in mijn vak. Het blad *Money Talks* heeft me al twee jaar in hun Top 5 van Beste Private Bankers opgenomen. ‘Hugo Stadman – *rainmaker*’, stond de laatste keer paginagroot boven mijn foto. Ik heb Gaby tien exemplaren laten kopen. Eén voor de directeur van Ratelaer Van Twist, drie voor mijn belangrijkste concurrenten, drie voor mij en drie voor mijn collega-hunters, al verdienen die nauwelijks die titel: mijn baas schiet al lang niet meer met scherp, Van Zuylen schiet liever in het weekend op konijntjes en Trommel heeft een puddingbuku, terwijl ik jaag op *The Big Five*.

Ach, zo ingewikkeld is het allemaal niet: ouwehoeren met mensen tijdens een of ander liefdadigheidsdiner voor een museum, veel bellen, beetje surfen langs financiële sites en blogs, CNBC in de gaten houden en de krant lezen. Krijg ik ook nog eens bijzonder goed voor betaald. Zeker als je bedenkt dat de bank-cao heeft bepaald dat een jaar bestaat uit veertig weken en een week uit zesendertig uur – waarvan ik er gemiddeld twintig op kantoor doorbreng.

Zo doe ik dat al jaren. Zo nu en dan laat ik bij mijn headhunter vallen dat ik beschikbaar ben. Hij kan mij weer ergens wegzetten en incasseert een *fee* ter grootte van mijn halve jaarsalaris. Ikzelf word er ook nooit minder van. De transfer naar Ratelaer

Van Twist, een maand of negen geleden, leverde me tien procent meer salaris op, een Audi A5 2.0 *Tfsi Quattro* en de positie van Deputy Head.

Als ik er zo eens over nadenk, doe ik het uitstekend: ik maak iedereen in mijn buurt rijker.

6

‘Beste mensen, ik ga weer.’ Het is een uur of vijf, ik vind het mooi geweest.

‘Wat ga je doen?’ vraagt Ronald.

‘Show van Pino d’Agostini, voorjaarscollectie, in het Amstel Hotel, op uitnodiging van mevrouw Löwenbrau.’

‘Wat cool,’ zegt Gaby, ‘ik wou dat ik met je mee kon.’

‘It’s a dirty job, but someone’s got to do it. Ik zal een jurkje voor je meenemen.’

‘Koop er voor jezelf ook een, voor in het weekend,’ gromt Trommel. Van Zuylen kijkt op van zijn golfspel en lacht hard.

De show van Pino verlaat ik na één glas champagne en ik snelwandelen naar het casino. Niet het Lido, het staatscasino, daar vind ik niets aan. Ik mag er bovendien niet meer naar binnen sinds ik vorig jaar op de vuist ben gegaan met een Ier. Hij pakte tot twee keer toe mijn gewonnen fiches. De Ier mocht blijven – blijkbaar een grotere speler. Tegenwoordig ga ik naar een klein casino op de Wallen, illegaal, in de achterkamer van een café.

‘Zo directeur, gedraag je je een beetje vandaag?’ Mijn das doe ik weliswaar af zodra ik de bank verlaat, maar voor de rest is aan alles te zien dat ik niet in de bouw werk.

‘Als jullie een keertje niet valsspelen, komt het allemaal goed,’ zeg ik koeltjes.

De stierennek van portier Mario spant zich. Zo is ons ritueel: ik daag uit, Mario op de kast, wil iets terug zeggen, weet niet wat

en geeft me in plaats daarvan een net te harde duw als ik langs hem het gokhol binnen loop.

Dat het vijf uur 's middags is, kun je hier alleen afleiden uit het kleine aantal spelers rond de roulettetafel. Er zijn geen ramen, het is er altijd even warm, altijd hetzelfde licht van de wandlampjes met de kanten kappen. Bilic, de Servische eigenaar, heeft goed opgelet in Las Vegas. Mensen moeten geen besef van tijd hebben: zo blijven ze spelen.

‘Kun je dit klein maken?’ vraag ik de croupier. Mijn handen trillen nu al.

Met een stapel fiches ga ik zitten. Links naast me zit een dikke Chinees, rechts een vrouw van een jaar of veertig, met rood haar en een mierzoet parfum. Waar zij vandaan komt, is me niet duidelijk, want ze zegt niets. Iedereen zwijgt, behalve de croupier, die de gevallen nummers noemt. Het plaatsen van de inzetten doen de mensen zelf, tenzij het te ver aan de andere kant van het *tapis* is, dan harkt de croupier behendig en gedecideerd de inzet over het groene vilt op de goede plaats.

‘*Carré*, acht tien, voor meneer.’ Op de achtergrond verstoort Sky Radio elk uur Bilic’ illusie van tijdloosheid met het nieuws.

Ik speel telkens tien euro op het zero-spel.

‘Veertien, *rouge, pair et manque*,’ zegt de croupier, toonloos en uitgestreken alsof het Monaco is, al hoor je zijn Mokums accent.

De Chinees is behoorlijk aan het winnen, als enige aan tafel. Je merkt niets aan hem, onbewogen incasseert hij de stapels fiches. ‘Ik wil meer pinda’s,’ is het eerste wat hij zegt, na een klein half uur. De dikke, goud beringde vingers van zijn rechterhand hebben non-stop gegraaid in het bakje dat tussen hem en mij in staat.

‘Kun je dit klein maken?’ vraag ik weer.

De vrouw naast me steekt om de paar minuten een sigaret op, van een onbekend Oost-Europees merk, die ze na een trekje of drie weer uitmaakt. Niet in de asbak, die op tafel staat, maar op de grond. Met de zool van haar pump draait ze de peuk uit.

'Eenendertig, *noir, impair et passe.*'

Even later zet Mario een nieuw bakje neer; hij is behalve portier ook barman.

Mijn buurvrouw verliest in hetzelfde tempo als ik, alleen is haar inzet hoger. Zweetdruppeltjes parelen op haar voorhoofd.

'Elf, *noir, impair et manque.*'

Dit zogenoemde zero-spel speel ik sinds een paar jaar. Er bestaat geen winnend systeem. *Martingale*, quite of dubbel, en *Fibonacci*, een variant daarop, zijn theoretisch het beste, maar ook feilbaar doordat casino's een maximale inzet hebben bepaald. Met het zerospel hoop ik te profiteren van de menselijke factor in het spel. Want croupiers, goeie tenminste, kunnen het balletje mikken. Dat is valsspelen en daarom streng verboden, maar uit verveling doen ze het niettemin. Ze mikken het liefst op de nul, dus speel ik de nul en cijfers daar omheen. Vaak win ik. De eerste weken bij Bilic zelfs heel veel. Misschien heeft de croupier op zijn falie gekregen van de baas, maar de laatste tijd is het hommeles.

'Elf, *répétition.*'

Adrenaline giert door mijn lichaam, een kick die ik niet langer dan een paar dagen kan missen, al sinds mijn dertiende. Toen gokte ik in de fruitautomaat in de snackbar met geld dat ik thuis gejat had uit de spaarpotten, nu speel ik roulette in een casino met geld dat ik verdien aan het spaargeld van adellijke weduwen.

'*Faites vos jeux.*'

Ik zie het ivoren balletje de rondjes draaien en dalen, langzaam, dalen, nog een rondje, *rien ne va plus*, dan maakt het contact met de ijzeren bak met de nummers, *pats*, het krijgt een tik, valt in een bakje, zeven? Nee, het stuitert door, via de vier blijft het even, even? lijkt wel een paar minuten, hangen tussen eenentwintig en twee, valt-ie?

'Drieëndertig, *noir, impair et passe*'

De vrouw heeft haar pumps uitgedaan. Na een haal of drie gaat opnieuw een sigaret naar de grond en haar zwartgekouste voetjes maken de draaiende beweging om het ding te doven,